

Umetniška gimnazija – glasbena smer
Modul A: glasbeni stavek, modul B: petje – inštrument

Posodobljeni učni načrt

ZGODOVINA GLASBE

OBVEZNI PREDMET

210 ur

Posodobljeni učni načrt
ZGODOVINA GLASBE – Modula A in B
Obvezni predmet (210 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Jasna Blažič Primožič, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana
mag. Anja Gral, Konservatorij za glasbo in balet Maribor
dr. Urška Šramel Vučina, Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

Vodja in koordinator predmetne skupine za zgodovino glasbe:

mag. Tomaž Faganel

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Vsebinsko prenovu srednjega glasbenega šolstva je pripravila in izvedla nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v mandatu 2011–2015.

Recenzenta:

doc. dr. Aleš Nagode, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

izr. prof. dr. Jernej Weiss, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Jernej Pikalo**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof. mag. Ivan Florjanc**, **Marija Gregorc, prof.**, in **mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:78(091)(0.034.2)

BLAŽIČ-Primožič, Jasna

Posodobljeni učni načrt. Zgodovina glasbe [Elektronski vir] : obvezni predmet : 210 ur / [pripravili Jasna Blažič Primožič, Anja Gral, Urška Šramel Vučina]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2013. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul A, Glasbeni stavek) (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument)

ISBN 978-961-03-0166-0 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Gral, Anja 3. Šramel Vučina, Urška, 1977-271413248

Posodobljeni učni načrt za predmet zgodovina glasbe je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za zgodovino glasbe. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet zgodovino glasbe določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 7. maja 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju pouka zgodovine glasbe.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 161. seji 19. decembra 2013.

VSEBINA

1	OPREDELITEV PREDMETA	4
2	SPLOŠNI CILJI	4
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
4	STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	12
5	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	13
5.1	Preverjanje in ocenjevanje znanja	15
5.2	Medpredmetne povezave	16
6	MATERIALNI POGOJI	16
7	ZNANJA IZVAJALCEV	16

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet zgodovina glasbe je obvezni predmet v programu umetniške gimnazije, smer glasba, modul A: glasbeni stavek, in modul B: petje – inštrument, in poteka v skupnem obsegu 210 ur. Je eden od temeljnih predmetov obeh modulov.

Predmet je obvezen, ker mora bodoči glasbenik nujno pridobiti osnovno predstavo o umeščenosti glasbenega dogajanja v prostor in čas, o razvoju glasbenih slogov in oblik, kar mu pomaga pri razumevanju strukture glasbenih del, glasbenih zasedb in načina izvajanja. Dijaki* s predmetom zgodovina glasbe dobijo kronološki pregled vsebin glasbenega dogajanja od začetkov do današnjih dni. Spoznajo temeljni glasbeni opus najpomembnejših skladateljev.

Predmet je sestavni del mature iz predmeta glasba.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu zgodovina glasbe:

- utrjujejo že pridobljeno spoznanje o glasbi kot posebnem pojavu;
- poglobljajo spoznanja o raznostrani vpetosti glasbenih pojavov v času in prostoru;
- širijo svoje vedenje o zgodovinskem razvoju glasbe;
- razvijajo odnos do kulturnega izročila;
- si ustvarjajo pozitiven odnos do neevropskih glasbenih kultur in izročila, spoznavajo enakost in različnost slovenske in evropske glasbene dediščine;
- negujejo narodno identiteto in razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti; ob poslušanju del slovenskih avtorjev spoznavajo našo glasbeno ustvarjalnost;
- se sporazumevajo v slovenščini in skrbijo za kakovost učnega jezika;
- spoznavajo, razumevajo in uporabljajo strokovne glasbene izraze v tujih jezikih; skrbijo za večji besedni zaklad slovenskega izrazoslovja;
- se naučijo analitičnega gledanja na umetnostne pojave; to naj pripomore k celovitejši sintezi in oblikovanju pozitivnega odnosa in samostojne orientacije v glasbeni kulturi;
- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo glasbene sposobnosti in splošne muzikalne predstave ter utrjujejo doseženo predznanje;

* V tem učnem načrtu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, veljajo za oba spola (dijak za *dijaka* in *dijakinjo*, učitelj za *učitelja* in *učiteljico*).

- pridobivajo sposobnosti za spremljanje notnega zapisa;
- razvijajo svoje glasbeno pomnjenje, slušne predstave, koncentracijo, občutje za harmonijo, čut za obliko in strukturo, smisel za skladnost, slogovne značilnosti;
- poglobljajo sposobnosti za doživljanje, umevanje in estetsko vrednotenje glasbenih del in si razvijajo glasbeni okus;
- ozaveščajo in razvijajo zmožnost načrtovanja učenja;
- redno spremljajo in presojujejo uspešnost svojega učnega procesa, razvijajo odgovornost za svoje znanje ter ga vzajemno z učiteljem soodgovorno načrtujejo in usmerjajo;
- razvijajo voljo, disciplino, vztrajnost, doslednost, samostojnost, spoznavajo potrebo po načrtnem delu in neprestanem izpopolnjevanju ter s tem utrjujejo delovne navade in odnos do dela;
- raziskujejo v knjigah in na spletu, razumevajo in usvajajo pojme in vsebine iz zgodovine glasbe; teoretično znanje uporabljajo pri poustvarjanju skladb na svojih glasbilih; ob raziskovanju na spletu razvijajo digitalno pismenost ob uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije ter se soočajo z njeno kritično uporabo;
- na različne načine predstavljajo dosežke glasbene ustvarjalnosti;
- se učijo nastopati v javnosti samostojno ali v različnih skupinah in utrjujejo dobre oblike samozavesti;
- aktivno sodelujejo pri ustvarjalnih projektih, si pridobivajo samoiniciativnost in podjetnost; utrjujejo dobre oblike socialnosti, si privzgamajo pravila za enakopravno sodelovanje ter razvijajo in izboljšujejo vzajemne odnose;
- se vključujejo v domača in mednarodna šolska partnerstva in spoznavajo raznolika kulturna okolja;
- oblikujejo svojo osebnost in identiteto;
- se usposabljujejo za svoje bodoče poklicno delo v glasbi.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih. Operativni cilji in vsebine niso razdeljeni po letnikih, temveč je vsebina zapisana kot celota. S tem je dopuščena možnost, da učitelj sam ustrezno razporedi snov.

3.1 Uvod in glasba v davnini	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razmislijo o meji, ki loči glasbo od samo zvočnega pojava; – se seznanijo z različnimi pogledi na glasbo, njen pomen in lastnosti; – dobijo vpogled v procese, ki so glasbo spreminjali skozi čas; – spoznajo teorije o nastanku glasbe; – izvejo za arheološke najdbe, ki pričajo o glasbi starih obdobj tudi na naših tleh; – se seznanijo s prefinjenim odnosom do zvoka v glasbi starih kultur; – spoznavajo starodavno pojmovanje, ki je glasbi pripisovalo veliko odgovornost; – usvajajo in uporabljajo nekatere osnovne pojme in izraze: enoglasje, večglasje, melodični tipi, vokalne in instrumentalne zasedbe; – spoznavajo različne glasbene principe zunajevropskih kultur; – spoznajo vpliv starih kultur na korenine evropske glasbe (starojudovska glasba); – spoznavajo glasbeno življenje v antični Grčiji: znajo opisati povezavo z verskimi obredi in s filozofijo; – se seznanijo s pojmom <i>mousiké</i> in njenim izvorom v jeziku; – se seznanijo z grško antično glasbeno teorijo in njenim vplivom na evropsko; – se seznanijo s spremembami v grški antični glasbi v različnih obdobjih; – prepoznajo vplive grške antične glasbe v evropski kulturi; – spoznajo glasbeno življenje v antičnem Rimu z omembo ostankov na slovenskih tleh; – spoznajo kulturo ljudstev na severu Evrope. 	<ul style="list-style-type: none"> – Opredelitev pojmov: kaj je glasba, glasbene strukture in prvine – Pomen glasbe v zgodovini – Spremembe glasbenih slogov in vpetost v zgodovinsko dogajanje – Nastanek glasbe in glasba prvotnih ljudstev – Glasba starih visokih kultur: Kitajske, Mezopotamije, Egipta, Judov, Arabcev, Indije, Tibeta – Antika: Grčija, Rim, Severna Evropa
3.2 Srednji vek	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo z družbenimi spremembami in miselnostjo srednjega veka; – spoznajo starokrščansko glasbo in gregorijanski koral kot temelj evropske glasbe; 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvod v srednji vek

<ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo s srednjeveško krščansko liturgijo; – spoznajo proces, ki je prek spreminjanja gregorijanskega koral pripeljal do bogastva glasbenih tehnik in oblik; – spoznajo različne vsebine in oblike gregorijanskega koral, jih razlikujejo ter poznajo njihovo namembnost (Ordinarium missae, Proprium missae, rekvijem, sekvence, kantike, oficij itd.); – spoznajo in razumejo vpliv srednjeveških glasbenih teorij in praks na razvoj kasnejše glasbe; – se seznanijo z bogatim življenjem srednjeveške posvetne glasbe: ljudska glasba, potujoči pevci iz različnih slojev (Carmina burana), poklicni pevci na dvoru in pevci junaških epov, viteška lirika; sledijo potem, po katerih je ta glasba vplivala na nadaljnji razvoj evropske posvetne glasbe; – spoznajo začetke in razvoj večglasja in večglasnih oblik s poudarkom na srednjeveškem motetu kot temeljni obliki zahodnoevropske glasbe; – spoznajo spremembe, ki jih je povzročilo merjenje časa v glasbi (menzuralna glasba); – spoznajo kompozicijsko-tehnične novosti glasbe Ars nove; – dobijo predstavo o odločilnih pomenih in vzrokih, ki jih je za začetek in razvoj renesanse v glasbi imela združitev različnih dotedanjih načinov ustvarjanja v glasbi; – spoznajo srednjeveški inštrumentarij in vlogo inštrumentalne glasbe. 	<ul style="list-style-type: none"> – Srednjeveško enoglasje – Gregorijanski koral – Srednjeveška glasbena teorija in nastanek notacije – Srednjeveška posvetna glasba – Srednjeveško večglasje: začetki evropske polifonije – Notredamska šola – Ars antiqua, nastanek menzuralne glasbe in srednjeveškega moteta – Ars nova v Franciji in Italiji – Angleška glasba do 15. stoletja – Inštrumentalna glasba v srednjem veku
---	--

<h3>3.3 Renesansa</h3>	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo s prelomnimi spremembami evropske miselnosti, ki vključujejo tudi spremembo odnosa do glasbe; – spoznajo temelj, ki so ga evropski renesančni polifoniji postavili skladatelji franko-flamske šole; merjenje časa z urnim mehanizmom; – prepoznajo posamezne oblike vokalne glasbe (motet, maša, šanson, madrigal); – znanje poglobijo s poznavanjem tehnik in načel nekaterih najpomembnejših skladateljev (J. Ockeghem, J. des Pres, A. Willaert, O. di Lasso); – spoznajo pomen Italije za renesančno glasbo in prenos tega izročila v nadaljnja obdobja; 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvod v renesanso – Franko-flamska polifonija – Renesansa v Italiji: nastanek in razvoj madrigala, rimska šola, beneška šola

<ul style="list-style-type: none"> – spoznajo madrigal in njegov pomen za nastanek monodičnega sloga (J. Handl-Gallus, O. di Lasso, L. Marenzio, C. Monteverdi); – spoznajo delo G. P. da Palestrine in njegov prečiščeni strogi stavek; – s spoznavanjem beneške šole in dela skladateljev A. Willaerta, A. Gabrielija, G. Gabrielija sledijo razvoju oblik vokalne in inštrumentalne glasbe; spoznajo vpliv in naslednike beneške šole (C. Monteverdi, J. Handl-Gallus); – se seznanijo z glasbo protestantizma in spoznajo temelj za razvoj nemške glasbe; – spoznajo posebnosti angleške renesančne glasbe s poudarkom na inštrumentalni in vokalno-inštrumentalni glasbi; – spoznajo najpomembnejše skladatelje, ki so delovali v Nemčiji, Angliji, Franciji, Španiji, in se seznanijo s posebnostmi in »šolami« posameznih dežel; – se seznanijo z zgodovinskim ozadjem in glasbenim življenjem na Slovenskem od začetkov do vključno protestantizma (P. Trubar); – spoznajo delo J. Handla-Gallusa in njegov pomen v evropskem merilu; – seznanijo se z bogatim renesančnim inštrumentarijem in s pomenom renesančne inštrumentalne glasbe za razvoj glasbenih oblik in zasedb ter z močno povezavo med inštrumentalno glasbo in plesom (zametki suite). 	<ul style="list-style-type: none"> – Renesansa v Evropi: Nemčija, Anglija, Francija, Španija – Protestantizem – Renesansa na Slovenskem – Renesančna inštrumentalna in plesna glasba
--	--

<h3>3.4 Barok</h3>	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznajo družbeno življenje in močan vpliv, ki sta ga imela na baročno glasbo zanimanje za človekova čustva (afekti) in tehnični razvoj glasbil; – se seznanijo z organizacijo glasbenega življenja na dvoru in v cerkvi ter s položajem glasbenika v tistem času; – se seznanijo z veliko spremembo, ki jo je pomenil prestop iz polifonije v monodični svet (generalni bas, G. Caccini) in spoznajo temeljna glasbena načela baroka in njihove spremembe v razvoju tega sloga; – razumejo pomen, ki ga je imela opera v družbenem in glasbenem smislu; se seznanijo z različnimi tipi opere; – spoznajo razvoj opere po različnih deželah prek značilnih del C. Monteverdija, A. Scarlattija, G. B. Pergolesija, G. B. Lullyja, J. P. Rameauja, H. Purcella; spoznajo začetke baleta; 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvod v barok – Vzpon in razvoj opere, začetki baleta

<ul style="list-style-type: none"> – povežejo glasbena načela opere z nastankom in razvojem oblik cerkvene glasbe (kantata, oratorij, pasijon); spoznavajo različnost zasedb, vplive jezikov in vsebin; – spoznajo glasbo reformacije v času baroka, njeno cerkveno petje in glasbo protestantskih dežel ter vplive italijanskega zgodnjega baroka nanjo (H. Schütz); – se seznanijo z zgradbo in zasedbami inštrumentalnih oblik (preludij, tokata, fuga, variacije, suita, sonata, koncert); – spoznajo značilna dela baročnih skladateljev (A. Corelli); – spoznajo vpliv protireformacije na glasbo na Slovenskem, glasbeno življenje in delovanje glasbenih ustanov (Jezuitski kolegij, Academia Philharmonicorum Labacensium); – spoznajo delo pomembnih slovenskih skladateljev in skladateljic na Slovenskem (J. K. Dolar, I. Posch); – spoznajo glasbeni repertoar poznega baroka (A. Vivaldi, D. Scarlatti, G. Tartini, G. F. Händel, J. S. Bach); – s pomočjo najpomembnejših baročnih glasbenih del povežejo značilnosti časa in sloga v celoto (G. F. Händel, J. S. Bach). 	<ul style="list-style-type: none"> – Razvoj cerkvene glasbe – Razvoj inštrumentalne glasbe in njenih oblik – Barok na Slovenskem – Glasba prve polovice 18. stoletja
---	--

3.5 Klasicizem	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo z družbenimi in s kulturnimi okoliščinami, ki odločilno vplivajo na glasbeno umetnost; – dojemajo pomen pojmov klasika, klasicizem; – se seznanijo s spremembami glasbenega stavka sredine 18. stoletja; – spoznajo pomen glasbenih središč nemških dežel (Mannheim, Berlin, Dunaj), glasbene ustvarjalce in estetske nazore v glasbi tedanje dobe; – spoznajo skladateljski prispevek Bachovih sinov; – se seznanijo z Gluckovo operno reformo; – poglobljeno spoznavajo zgradbo glasbenih oblik ter zasedb (komična opera, Singspiel; komorna glasba: klavirski trio, godalni kvartet idr.; Harmonienmusik; klasicistična simfonija; cerkvena glasba klasicizma); – znajo opredeliti sonato kot temeljno glasbeno obliko časa (usvojijo pojma sonatni stavek, sonata); – se seznanijo z življenjem in delom dunajskih klasicistov (J. Haydn, W. A. 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvod v obdobje klasicizma – Zgodnji klasicizem – Opera v 18. stoletju – Oblika v klasicizmu – Dunajski klasicizem

<p>Mozart, L. van Beethoven);</p> <ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo z glasbeno ustvarjalnostjo na Slovenskem; – spoznajo delovanje in pomen Stanovskega gledališča in Filharmonične družbe v Ljubljani; – se seznanijo s slovenskimi skladatelji in skladatelji, ki so delovali na Slovenskem, ter z njihovim delom (J. Zupan, J. K. Novak). 	<ul style="list-style-type: none"> – Klasicizem na Slovenskem
---	--

3.6 Glasba 19. stoletja	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razumejo, kako so spremembe v 19. stoletju vplivale na glasbeno življenje in spodbudile glasbeno ustvarjalnost; spoznajo osnovna načela in zasnovo glasbenih oblik časa; razumejo umetnostna načela romantike in pot, po kateri so se klasicistične glasbene oblike preobrazile v romantične (individualizem, programska itd.); – dobijo pregled nad razvojem samospjeva z najpomembnejšimi ustvarjalci; – spoznajo začetke zborovske <i>a cappella</i> glasbe in pojem <i>Liedertaffel</i>; – spoznajo slovensko cerkveno pesem 19. stoletja (G. Rihar); – razumejo, zakaj so bile v času narodnega prebujenja solistična, ansambelska in zborovska pesem temeljne za glasbeno življenje pri Slovencih; – seznanijo se z najznamenitejšimi inštrumentalnimi deli zgodnje romantike, zmorejo analizo temeljnih značilnosti, jih slušno prepoznajo ter razumejo vzajemne vplive med miselnostjo dobe in skladateljem; – spoznajo tedanje polemike med zagovorniki absolutne in programske glasbe; – spoznajo zelo različne glasbene temperamente navedenih skladateljev; sposobni so prepoznati in definirati osnovne glasbene značilnosti najbolj znanih ali vplivnih glasbenih del; – razumejo velik pomen opere v 19. stol.; spoznajo najpomembnejše romantične operne skladatelje Francije, Nemčije in Italije ter njihove razvojno najpomembnejše opere; – razumejo in opredelijo spremembo, ki jo je v razvoj opere prinesel Wagner, in prepoznajo vsebinske in strukturne razlike med Wagnerjevo in Verdijevo glasbeno dramo; seznanijo se z možno zlorabo 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvod v glasbo 19. stoletja – Vokalna glasba: samospjev (<i>Lied</i>) od F. Schuberta do H. Wolfa – Slovenska cerkvena pesem v 19. stoletju – Začetki narodnega prebujenja pri Slovencih – Slovenski samospjev 19. stol. – Slovenska zborovska glasba 19. stol. – Inštrumentalna glasba zgodnjih romantikov: klavirska glasba, koncert, simfonija (C. M. von Weber, F. Schubert, F. Mendelssohn, R. Schumann, F. Chopin) – Visoka, pozna, nova romantika; programska in absolutna glasba: H. Berlioz, F. Liszt, R. Wagner, A. Bruckner, J. Brahms – Opera in glasbena drama: francoska romantična opera in glasbeno življenje v Parizu; nemška opera od C. M. von Webra do R. Wagnerja; italijanska romantična opera; G. Verdi in glasbena drama; G. Puccini in verizem; balet

<p>umetnosti za politične cilje;</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrdijo in strukturirajo pregled nad bogato glasbeno dediščino, glasbeno razvejano in bogato zbirko glasbenih del, katerih nastanek je povezan s prebujanjem narodne zavesti; spoznajo pomembne skladatelje in njihova najbolj znana dela; – dobijo celovitejšo predstavo o povezavi glasbe z ljudskim izročilom; razumejo, kako so skladatelje navdihovali melodika in ritmi, ki temeljijo v ljudskih pesmih in plesih; – spoznajo pomembne slovenske glasbene ustanove in razumejo posebnosti razvoja glasbe pri nas vključno z narodnostnim vprašanjem; – spoznajo slovenske skladatelje 19. stoletja in temeljna dela slovenske glasbene romantike. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nacionalne šole: glasba v Rusiji (M. I. Glinka, petorka, P. I. Čajkovski), na Češkem (B. Smetana, A. Dvořák, L. Janáček), Poljskem (F. Chopin, S. Moniuszko, H. Wieniawski), v Skandinaviji (E. Grieg, J. Sibelius, C. Nielsen); posebnosti narodnoprebuditeljskega gibanja na Slovenskem (G. Rihar, G. in K. Mašek, družina Ipavec, A. Foerster, F. Gerbič) – Razvoj glasbenih šol, glasbeno delo čitalnic, Filharmonična družba, Deželno gledališče, Glasbena matica, Slovensko deželno gledališče, glasbena društva, slovenske glasbene revije itd.
---	---

3.7 Fin de siècle

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo s spremembami miselnosti in glasbenega jezika na prehodu v 20. stoletje; – spoznajo skladatelje pozne romantike in njihova dela; – spoznajo skladateljske posebnosti časa (harmonija, oblika, inštrumentacija itd.); – se seznanijo s strukturo glasbe impresionizma in simbolizma; – spoznajo značilna dela skladateljev impresionizma in simbolizma; – se seznanijo z glasbo na Slovenskem ob prehodu v 20. stoletje, spoznajo značilna dela slovenskih skladateljev in razumejo pomen in vpliv glasbenih ustanov, glasbenih šol in revij za razvoj slovenske glasbe. 	<ul style="list-style-type: none"> – Pozna romantika: G. Mahler, H. Wolf, R. Strauss, M. Reger – Impresionizem in simbolizem: C. Debussy, M. Ravel, A. Skrjabin – Slovenska glasba ob prehodu v 20. stoletje: E. Adamič, A. Lajovic, V. Parma, R. Savin, J. Ipavec, H. Sattner, S. Premrl, G. Krek; revija Novi akordi
--	---

3.8 Glasba 20. in 21. stoletja

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo s posebnostmi in novostmi v umetnosti 20. stoletja; – se seznanijo z novimi oblikami glasbenega življenja; – spoznajo razpad prejšnje slogovne enotnosti in nastanek novih smeri; – spoznajo spremembe v tonalnosti, harmoniji, ritmu, uporabi glasbil in druge novosti; – spoznajo glavne smeri glasbe 20. in 21. stoletja in spoznajo značilna dela skladateljev; – se seznanijo s slovenskim glasbenim življenjem in z glasbo slovenskih skladateljev 20. in 21. stoletja. 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvod v čas – Spremembe glasbenega življenja in glasbenega jezika – Glasba prve polovice 20. stoletja – Ekspresionizem: A. Schönberg, I. Stravinski, A. Berg, M. Kogoj – Druga dunajska šola in dvanajsttonska tehnika: A. Schönberg, A. Webern, A. Berg – Neoklasicizem: P. Hindemith, S. Prokofjev, D.
--	--

	<p>Šostakovič, S. Osterc, C. Orff</p> <ul style="list-style-type: none"> – Začetki etnomuzikologije in njen vpliv na umetno glasbo: B. Bartók, Z. Kodály; folklorizem: I. Stravinski, M. de Falla, M. Kozina – Vpliv afroameriške glasbe in jazza: G. Gershwin, K. Weill, muzikal, L. Bernstein – Slovensko glasbeno življenje in glasba v prvi polovici 20. stoletja: M. Kogoj, S. Osterc, L. M. Škerjanc, M. Bravničar, B. Arnič – Glasba druge polovice 20. stoletja in 21. stoletja – Serializem: O. Messiaen, P. Boulez – Aleatorika in improvizacija: K. Stockhausen, V. Globokar – Novi zvoki: konkretna glasba, elektroakustična glasba, nove možnosti glasbil – Glasba z zvočnimi ploskvami: G. Ligeti – Novi koncepti: J. Cage – Minimalizem: S. Reich, P. Glass – Postmodernizem: A. Schnittke, L. Lebič – Nova enostavnost: A. Pärt – Glasba in novi mediji: multimedijski projekti, zvočna umetnost – Slovensko glasbeno življenje in glasba v drugi polovici 20. stoletja: M. Kozina, M. Lipovšek, U. Krek, P. Ramovš, J. Matičič, J. Jež, I. Petrič, L. Lebič, Pro musica viva, U. Rojko, M. Mihevc, L. Vrhunc idr.
--	--

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne operativne cilje in vsebine, še zlasti v navezavi s seznamom glasbenih primerov za maturo.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so operacionalizirani cilji, ki so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo umevanja in razumevanja snovi, kar se izraža v poznavanju in samostojnem interpretiranju snovi ter v uporabi in vrednotenju usvojenih pojmov in vsebin.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, ki tvori nujno predznanje za nadaljnje učenje in razvoj pri predmetu zgodovina glasbe. So mejna kategorija obvladovanja snovi iz zgodovine glasbe. Zapisani minimalni standardi kot pogoj za napredovanje med letniki se nanašajo na prehode med letniki.

Minimalni standardi znanja so izraženi v vsebinah po posameznih letnikih.

1. letnik.

Dijak:

- izkaže znanja iz poglavij 3.1, 3.2 in 3.3;
- pozna osnovne pojme in izrazoslovje pri predmetu zgodovina glasbe;
- zna naštetih slogovna obdobja do renesanse in jih časovno umestiti;
- pozna glavne vokalne in inštrumentalne oblike in njihov namen;
- zna naštetih najpomembnejše skladatelje in jih umestiti v prostor in čas.

3. letnik.

Dijak:

- izkaže znanja iz poglavij 3.4 in 3.5 (do L. van Beethovna);
- pozna duhovne in posvetne oblike, ki so nastajale in se razvijale v obravnavanem času; pozna osnovno zgradbo glasbenih oblik;
- zna naštetih najpomembnejše skladatelje, slušno prepozna pomembna ali značilna dela in jim zna določiti obliko.

4. letnik.

Dijak:

- izkaže znanja iz poglavij 3.5 (od L. van Beethovna), 3.6, 3.7 in 3.8;
- pozna umetnostna obdobja od poznega klasicizma do 21. stoletja in jih časovno opredeli; zna opisati procese in dogodke v glasbi različnih dežel v Evropi in Ameriki ter razume vpliv različnih okolij in zgodovinskih danosti na glasbo;
- pozna glasbene oblike v teh obdobjih in je sposoben opisati in analizirati njihove temeljne značilnosti;
- zna naštetih najpomembnejše skladatelje in jih umestiti v prostor in čas ter poudariti glasbena področja, na katerih je bil prispevek posameznega skladatelja najtehtnejši in umetniško ali razvojno pomemben; pozna glasbena dela, ki so steber evropske in ameriške glasbene kulture; slušno prepozna pomembna ali značilna dela in jim zna določiti obliko.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pouk predmeta zgodovine glasbe kot eden temeljnih predmetov z dejavnostmi in vsebinami prispeva k splošnemu in glasbenemu razvoju dijakov. V zgoščeni obliki prikazuje razvojni proces glasbe od začetkov do danes. Pouk temelji na poznavanju in razumevanju umetniškozgodovinskega razvojnega procesa. Dijakom daje podlago, na kateri bodo po končanem šolanju lahko delovali kot kritični in tvorni umetniki. Prav tako jim bo pridobljeno znanje lahko služilo kot podlaga za nadaljevanje izobraževanja.

Temeljni cilj poučevanja zgodovine glasbe je, da dijaki usvojijo ključne glasbenozgodovinske vsebine, posredovane z ustreznim gradivom (zvočni posnetki, videoposnetki, slikovno in

besedilno gradivo). Učitelj je pri izbiri gradiva, metod dela in učnih oblik avtonomen. Sledi naj ciljem in vsebinam, sicer pa lahko izvedbo učne ure prilagaja potrebam, zmožnostim in zanimanju dijakov.

Pouk predmeta je smiselno izvajati v različnih učnih oblikah in ob uporabi različnih didaktičnih metod, tudi v okviru projektnih dni in s timskim poučevanjem v povezavi z drugim predmetnim področjem. Učitelj je v vlogi mentorja in moderatorja, ki pomaga dijakom, da dosežejo učne cilje. Pomembno je, da učitelj dijake usmerja k povezovanju pridobljenega teoretičnega znanja z izkušnjami, ki jih že imajo, in jih spodbuja k razvijanju mišljenja, ki je pomembno za njihovo splošno razgledanost. Dijaki naj veliko delajo individualno, naj ne uporabljajo le učbenika in ustrezne znanstvene, strokovne in poljudne literature, temveč naj razvijajo svoje poglobljeno zanimanje za glasbeno umetnost tudi ob obiskih gledališča, koncertov in kulturnih prireditev. Kadar jih organizira šola, je smiselno, da učitelji ustrezno pripravijo dijake nanje, saj pomenijo pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati pouk. Dijaki tudi tako spoznavajo – količinsko in vsebinsko – bogastvo glasbene literature in se srečujejo z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njihovo umetniško osebnost. Ob tem je priporočljivo uvajati dijake v kritično spremljanje kritik v množičnih občilih, katere po kulturnem dogodku učitelji na kratko obravnavajo skupaj z dijaki. S tem dijakom ponudimo dodatna znanja in razvijamo pozitiven odnos do umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja ter uzaveščamo vrednote nacionalne kulture.

Pri predmetu zgodovina glasbe dijaki usvojijo predpisane učne vsebine z metodičnimi postopki poslušanja, opazovanja, opisovanja, povzemanja, primerjanja, razvrščanja, razlaganja, povzemanja in pisanja. Učenje in poučevanje predpisanih vsebin bo uspešno, če bo celostno, dejavno in ustvarjalno. Dijaki dejavno sodelujejo pri pouku z referati, s seminarskimi nalogami ali s povzetki kritik in z osebnim samostojnim vrednotenjem koncertov oz. predstav. Tak pristop spodbuja samostojno učenje in dijake navaja na samostojno delo in na iskanje ter pravilno uporabo različnih virov. Pri tem se dijaki naučijo kritično iskati in vrednotiti ključne informacije ter oblikovati in izražati sodbe.

Literatura:

Obvezna literatura

J. Blažič Primožič, J. Čerič, Zgodovina glasbe I, Učbenik za poučevanje zgodovine glasbe v srednjih glasbenih šolah, Ljubljana, 2004.

J. Čerič, U. Šramel Vučina, Zgodovina glasbe II, Učbenik za poučevanje zgodovine glasbe v srednjih glasbenih šolah, Ljubljana, 2008.

Priporočena literatura

- D. Cvetko, Južni Slovani v zgodovini evropske glasbe, Maribor, 1981.
- D. J. Grout, C. V. Palisca, A History of Western Music, New York, London, 2001.
- J. Höfler, Tokovi glabene kulture na Slovenskem od začetkov do 19. stoletja, Ljubljana, 1970;
- J. Höfler, Glasbena umetnost pozne renesanse in baroka na Slovenskem, Ljubljana, 1978;
- D. Koter, Slovenska glasba 1848–1918 in 1918–1991, Ljubljana, 2012.
- K. Honolka, Svetovna zgodovina glasbe, Ljubljana, 1983.
- I. Klemenčič, Musica noster amor, Glasbena umetnost Slovenije od začetkov do danes, Ljubljana/Maribor, 2000.
- U. Michels, Glasbeni atlas, Ljubljana, 2002.
- Mojstri klasične glasbe, Ljubljana, 1994–1996.
- A. Rijavec, Slovenska glasbena dela, Ljubljana, 1979.
- S. Samec, Operne zgodbe, Ljubljana, 1996.
- J. Sivec, Opera skozi stoletja, Ljubljana, 1976.
- J. Snoj, Gregorijanski koral, Ljubljana, 1999.
- L. M. Škerjanc, Od Bacha do Šostakoviča, Ljubljana, 1959.
- K. H. Wörner, Zgodovina glasbe, Ljubljana, 1992.
- Zgodovina glasbe na Slovenskem, ur. Jurij Snoj, Ljubljana, 2012.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo moč dojemanja, raven znanja in zmožnosti, dijaku pa daje tudi povratne informacije o njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov in znanja ter morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in stvarno sliko o napredku in morebitnih zagatah posameznega dijaka; na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt dela, dajemo jasnejše napotke za učenje. Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena. Učitelj preverja znanje pri pouku.

Ocenjevanje

Znanje ocenjujemo pisno in ustno. Ocenjujemo obvladovanje pojmov in terminologije, prepoznavanje strukture, razumevanje zgodovinskih dogodkov in faktografsko znanje, ki vključuje poznavanje značilnih skladateljev in njihovih del. Ocenjuje se lahko tudi priprava različnih izdelkov, ki so nastali v okviru projektov.

5.2 Medpredmetne povezave

Zgodovina glasbe je predmet, ki so mu blizu različni predmeti – tako glasbeni kot splošni. Pri spoznavanju, poslušanju in analiziranju skladb lahko pouk zelo dobro povežemo s poukom solfeggia in glasbenega stavka. Prav tako so smiselne povezave s teoretičnimi predmeti pri spoznavanju glasbenih oblik. Dobrodošle so tudi povezave s praktičnimi glasbenimi predmeti. Tako lahko npr. dijaki ob projektnem delu poglobijo svoje specializirano znanje o posameznih glasbilih (seminarske naloge) ali pa znanje iz zgodovine glasbe uporabijo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, ki jih igrajo.

Dobre so izkušnje z medpredmetnimi povezavami s tujimi jeziki. Narava dela mladih glasbenikov je taka, da se pogosto udeležujejo mednarodnih mojstrskih tečajev, šol, tekmovanj, avdicij in da odhajajo tudi na študij v tujino, zato je dobro, da pri medpredmetnih povezavah s tujimi jeziki spoznavajo in uporabljajo strokovno glasbeno besedišče. Med drugim so zanimive tudi povezave z matematiko (povezava med glasbo in matematiko v kozmologiji, Fibonaccijevo zaporedje), fiziko (izbrani deli akustike) in informatiko (uporaba podatkovnih zbirk).

Mnoga poglavja iz zgodovine glasbe se neposredno nanašajo na poglavja iz književnosti, splošne in umetnostne zgodovine.

Dobro in široko medpredmetno povezovanje se ponuja tudi v obliki organiziranega obiskovanja koncertov, opernih in baletnih predstav, strokovnih predavanj in ekskurzij v sklopu izbirnih vsebin.

6 MATERIALNI POGOJI

Za pouk predmeta zgodovina glasbe potrebujemo primerno veliko, zvočno izolirano učilnico, standardno opremo za skupinski pouk, klavir, avdio in video opremo, računalnik s spletno povezavo, projektor in strokovno literaturo.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Izvajalec	Znanja s področja
Učitelj	Visokošolskega izobraževanja muzikologije